

## Český kolonialismus – pracovní list

V posledních letech se v západoevropských zemích veřejně diskutuje dědictví koloniální minulosti. Zejména v USA a Velké Británii způsobilo hnutí Black Lives Matter masové protesty, při kterých byly mimo jiné ničeny sochy mořeplavců nebo obchodníků, kteří se podíleli na obchodu s otroky nebo využívali kolonie pro vlastní zbohatnutí. V České republice je toto téma spíše na okraji zájmu.

**Úkol 1: Je kolonialismus problém, kterým by se měla zabývat i česká společnost a nějak na něj reagovat? Prozkoumej zdroje 1–3, průběžně odpovídej na otázky a nakonec napiš shrnující odpověď.**

**Zdroj 1: Emil Holub: Kolonisace Afriky. Angličané v Jižní Africe, Praha 1882**

*Rozhodl jsem se, že se pokusím o částečnou kolonizaci říší Bečuánských, a hodlám za tím účelem na své nejbližší cestě učiniti první přípravné kroky, kteréž takto podniknu: až s jednotlivými pohlaváry učiním smlouvu o prodeji nebo nájmu území a nabudu tak úrodných a zdravých pozemkův, obrátím emigraci pilných a přičinlivých (ale jen takových) rolníků, zamířenou dosud do Ameriky, s přiměřeným počtem řemeslníků, do těchto států.*

**Otázka 1:** Jaké měl plány český cestovatel Emil Holub v Africe?

**Zdroj 2: Alois Bílý: Potřebujeme kolonie? Hospodářský list, 20. 12. 1918**

*A tu voláme k dohodě: dejte nám některé kolonie, nechceme nic velkého, nám stačí kus v rozloze 50 až 100 tisících čtverečních kilometrech. Německé kolonie v Africe mají 2 913 900 km<sup>2</sup>, takže když bychom my dostali dvacátý až třicátý díl, nebylo by to pro dohodu ani znát, nám však by to velice prospělo. (...) Zdaliž by neměl i lepší odbyt náš průmysl a obchod? A zdali neměli bychom my levnější tropické aneb i jiné předměty vývozu z kolonie, když doposud vše, co dopravovalo se k nám z tropů podléhalo velkému clu, kteréž by nyní odpadlo.*

**Otázka 2:** Proč požaduje český úředník, aby Československo získalo bývalé německé kolonie?

**Otázka 3:** Čím si můžeme vysvětlit, že lidi, jako byl on, něco takového vůbec napadlo?

### **Zdroj 3: Rozhovor s historičkou Markétou Křížovou, Deník N, 2020**

#### ***Zmínila jste také obchod s otroky. Jak se jej tedy české země účastnily?***

*Nevím o žádném českém podnikateli, který by měl plantáže či vlastnil obchodní loď. Ale uvedu příklad: babička Boženy Němcové tkala houně pro vojáky. Ale v oblasti jejího rodného Podorlicka a dalších částech českých zemí se také tkaly látky s velmi výraznými barevnými vzory, které se přes německé přístavy prodávaly do Afriky. Korálky, které se vyráběly v severočeských sklářských hutích, se využívaly k obchodu s otroky.*

*Samozřejmě nezazlívám chudým sklářům a tkalcům, že se do obchodu s otroky takto zapojovali. Šlo jim o to, aby se svými rodinami doslova přežili. Ale české země jako hospodářský celek byly bezpochyby začleněny do západoevropského hospodářského celku, který vydělával na obchodě s otroky. Za to, že se čeští vlastenci mohli scházet v kavárnách a nad finančně dostupnou kávou debatovat politické otázky, vděčili otrocké pracovní síle. Když si to vše posčítáte, zjistíte, že se z toho nemůžeme vyvléknout.*

#### **Otázka 4: Jak byly české země zapojené do koloniálního obchodu s otroky?**

**Závěrečná odpověď:** Je kolonialismus problém, kterým by se měla zabývat i česká společnost a nějak na něj reagovat? Vyber si jednu z možností a svou odpověď vysvětli v několika větách – snaž se ve své odpovědi zohlednit historické i současné politické a sociální souvislosti problému. Využívej informace ze zdrojů i další informace, které o tématu víš.

a) Myslím si, že kolonialismus je také problém českých dějin, protože...

Současně si myslím, že bychom na historické dědictví kolonialismu mohli v České republice reagovat například tak, že...



b) Myslím si, že kolonialismus není problém českých dějin, protože...

Současně si myslím, že na historické dědictví kolonialismu nemusíme v České republice reagovat, protože...

**Dopomoc:** Pokud se v minulosti vyskytuje nějaký problém, který negativně ovlivňuje současnost, může na něj společnost reagovat různě. V souvislosti s otrokářstvím se objevuje např. následující:

- finanční odškodnění obětem
- symbolická omluva a pravidelné vzpomínkové akce
- nové pomníky a muzea, odstranění starých pomníků
- nové dokumentární filmy a historické knihy, které vypráví historický příběh jinak
- úprava dějepisných učebnic

